

NOTATKA PRASOWA

o stanie realizacji prac w ramach Inicjatywy Białkowej COBORU

(z okazji „Krajowego Dnia Soi”, w dniu 26.sierpnia 2019, w SDOO Chrzastowo, woj. kuj.-pom.).

Od dwóch lat, Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych (COBORU) w Słupii Wielkiej prowadzi intensywne prace doświadczalne w gatunkach roślin białkowych, mając na względzie potrzebę poprawy bilansu białka paszowego w kraju. Poprzez rośliny białkowe rozumie się tradycyjne gatunki roślin bobowatych (strączkowych) grubonasiennych (bobik, groch siewny, lubin wąskolistny i lubin żółty), jak i zaliczaną do roślin oleistych soję.

Powyższe prace określane jako „Inicjatywa białkowa COBORU” zostały zaakceptowane przez Kierownictwo MRiRW, już w marcu 2017 roku. Polegają one na znacznym rozszerzeniu zakresu doświadczalnictwa odmianowego z roślinami białkowymi, zarówno w tradycyjnych gatunkach roślin białkowych, a zwłaszcza z soją. Wzrost liczby doświadczeń odmianowych w tradycyjnych gatunkach roślin strączkowych wynosi 40-80%, natomiast liczbę doświadczeń odmianowych z odmianami soi podwojono. W 2019 roku, przeprowadzi się w całym kraju 52 doświadczenia z 32 odmianami soi, zarówno zarejestrowanymi w KR, jak i z odmianami soi pochodzącymi ze Wspólnego Katalogu odmian roślin UE. Odmiany soi pochodzące z Katalogu UE coraz liczniej występują na krajowym rynku nasiennym, bez uprzedniego sprawdzania ich przydatności do uprawy w Polsce.

Wyniki tych badań mają kluczowe znaczenie w kontekście planowanego zwiększenia arealu uprawy tradycyjnych roślin białkowych i soi, w celu poprawy bilansu roślinnego białka paszowego w kraju.

Stwierdzono że potencjał genetyczny dostępnych w kraju odmian roślin białkowych i soi jest wystarczający. Wysokość i wierność plonowania tej grupy roślin zależy będzie od precyzyjnego doboru odmian do uprawy w poszczególnych rejonach kraju. Dlatego większą niż dotąd rolę powinno odgrywać prowadzone w odpowiednim zakresie doświadczalnictwo odmianowe, powiązane z powszechną rekomendacją odmian w poszczególnych województwach.

Dobór właściwych odmian do uprawy pozwoli pełniej wykorzystywać potencjał genetyczny współczesnych odmian białkowych i soi w praktyce rolniczej.

Rekomendacja odmian, tradycyjnych gatunków roślin bobowatych grubonasiennych prowadzona jest już we wszystkich województwach. Natomiast, „Listy odmian soi zalecanych do uprawy na 2019 rok” są publikowane przez stacje doświadczalne COBORU, już w 15 województwach.

W 2017 roku, optymalnym pod względem sumy i rozkładu opadów, średnie plony nasion roślin strączkowych grubonasiennych, w zależności od rejonu kraju i odmiany, były zadawalające, a mia-

nowicie: średni plon nasion bobiku, wynosił – 47 dt/ha, a najwyższe jego plony sięgały nawet 79 dt/ha; groch siewny plonował średnio na poziomie – 50 dt/ha, a jego najwyższe plony wynosiły 72 dt/ha; z kolei łubin wąskolistny plonował średnio na poziomie – 29 dt/ha, z maksymalnymi plonami 45 dt/ha. Najniższy średni plon nasion odnotowano u łubinu żółtego – 18 dt/ha, a jego najwyższe plony sięgały 27 dt/ha.

Natomiast, w suchym 2018 roku, średnie plony nasion wymienionych gatunków roślin były na ogół niższe, przeciętnie o 4-15 dt/ha. Należy podkreślić, że w 2018 roku średnie plony odmian soi w skali kraju, były wyższe niż w roku 2017 i wynosiły średnio ponad 36 dt/ha, a maksymalny plon soi w tym roku wyniósł 56 dt/ha.:

W ramach inicjatywy białkowej COBORU określono potencjał plonotwórczy i uzdolnienia adaptacyjne większości odmian komercyjnych soi, znajdujących się na krajowym rynku nasiennym. Wyniki badań pokazały, że bardzo wczesne oraz wczesne i średnio-wczesne odmiany soi można bez ryzyka uprawiać na obszarze całego kraju. Natomiast odmiany soi z grupy późnej i grupy bardzo późnej nadają się do uprawy w południowej, a po uprzedniej weryfikacji, niektóre z nich nadają się także do uprawy w centralnej części Polski.

Jest to szansą na szybkie rozszerzenie uprawy tego gatunku w całym kraju.

Ważnym zadaniem w ramach kompleksowych prac nad roślinami białkowymi, a zwłaszcza z soją jest zorganizowanie skutecznego systemu transferu wiedzy o zasadach jej uprawy oraz prowadzenie działalności informacyjno-promocyjnej w zakresie wdrażania tych roślin do praktyki rolniczej. W tym celu, począwszy od 2019 roku w punktach doświadczalnych COBORU w całym kraju założona została sieć poletek demonstracyjnych z wszystkimi zalecanymi do uprawy odmianami roślin białkowych w poszczególnych województwach, a także powszechnie organizowane są „Dni pola”, „Dni roślin bobowatych”, oraz „Dni soi”.

Biorąc pod uwagę stan zaawansowania prac i uzyskane wyniki w badaniach odmianowych z soją, w dniu 26 sierpnia br. w SDOO Chrzastowo, woj. kujawsko-pomorskie organizowany jest „Krajowy Dzień Soi” połączony z seminarium i prezentacją odmian soi na polu doświadczalnym

Wyniki prac w ramach Inicjatywy białkowej COBORU mają duże znaczenie praktyczne i powinny przyczyniać się do stopniowego zwiększania arealu uprawy, zarówno tradycyjnych roślin bobowatych, a zwłaszcza soi, w celu poprawy bilansu roślinnego białka paszowego w kraju, w kontekście stopniowego zmniejszania importu śruty sojowej GMO.

Biorąc pod uwagę istniejący w kraju potencjał genetyczny odmian i funkcjonujący system ich rekomendacji do uprawy, można oczekiwać za kilka lat areal uprawy tradycyjnych roślin bobowatych w Polsce powinien zwiększyć się łącznie o 100-150 tys. ha, a w przypadku soi osiągnąć areal jej uprawy, nawet 200-250 tys. ha.

Oprócz działalności doświadczalnej i rekomendacyjnej dla szybkiego zwiększenia arealu uprawy roślin białkowych, nadal do rozwiązania pozostaje problem organizacji rynku zbytu surowca i utworzenie łańcuchów komercyjnych (od rolników, poprzez skup, przemysł paszowy, aż do hodowców zwierząt).